

नमो तत्स भगवतो अरहतो सम्मा सम्बद्धस्स



आजचक्र भाषिका

Verma Bajracharya
मिश्रिती
बुद्ध धर्मसम्बन्धी लेखान्को एक मात्र पत्रिका



प्रकाशक

आनन्दकुटी विहार गुठी, स्वयम्भू

वर्ष ७
अंक १०

ने. सं. ११००
ई. सं. ११६०

वार्षिक रु. १०/-
मूल्य रु. १/५०



“आनन्दभूमि” छो नियमः—

- १] ‘आनन्द भूमि’ आनन्दकुटी विहार गुठीको मासिक मुख-पत्र हो। ‘आनन्द भूमि’ पूणिमामा निस्किन्ध ।
- २] यसको वार्षिक चन्दा रु० १०/- अर्थं वार्षिक रु० ६/- एक प्रतिको रु० १/- जुन महिनामा पनि ग्राहक बन्न सकिन्ध ।
- ३] बुद्ध-धर्म सम्बन्धी लेख मात्र यसमा ढापिने छ ।
- ४] कुनै लेखकद्वारा प्रकट भएको विचारको उत्तरदायी सम्पादक मण्डल हुने छैन ।
- ५] प्रबन्ध सम्बन्धी पत्र व्यवहार र चन्दा व्यवस्थापकको नाममा पठाउनु पर्छ । पत्र व्यवहार गर्दछिए आपनो ग्राहक संख्या, पूरा नाम ठेगाना रास्तोसित लेखि पठाउनु पर्छ ।
- ६] पत्रिका नलिने भएको खण्डमा वा आपना ठेगाना हेरफेर गर्नु परेमा एक महिना अगाडि नै व्यवस्थापकलाई सूचना दिइनु पर्छ ।
- ७] कुनै पनि रचना प्रकाशित गर्ने वा नगर्ने अधिकार सम्पादक मण्डलमै रहने छ ।

आनन्द भूमि कार्यालय, आनन्दकुटी, स्वयम्भू, काठमाडौं

विषय—सूची

१. बुद्ध-वचन	१	
२. महायानी बौद्ध धर्मको उत्पत्ति र विकाश	अनु० प्रकाश वज्राचार्य	२
३. हाय पैसा	—इच्छा हृषि वज्राचार्य	३
४. धर्मात्मा हामी	—विश्व शाक्य, पोखरा	४
५. हिरी (लजा)-२	—प्रकाशमान वज्राचार्य	१०
६. धार्थेया जान	—सागर रत्न शाक्य	१४
७. जः व किचः	—अनगारिका माधवी	१४
८. आनन्दकुटी विद्यापीठलाई चिनीयां सहयोग शिक्षक —लक्ष्मी प्रसाद प्रसाई	१५	
९. आनन्दकुटी विद्यापीठ मा० विद्यालयको चिट्ठी		१७
१०. आनन्द भूमिया आजीवन ग्राहकया धलः		१६
११. आनन्दकुटी विहारे वर्षावास जोद्दिया भन्तेपिन्त भोजन दान याना दोर्पि दातार्पि		२०
१२. बौद्ध गतिविधि		२२



आनन्दभूषि

“चरथ भिक्खवे चारिकं बहुजन हिताय बहुजन सुखाय लोकानुकम्पाय अत्थाय हिताय सुखाय देवमनुस्सानं । देसेथ भिक्खवे धर्मं आदिकल्याणं मज्जेकल्याणं परियोसान कल्याणं सात्थं सव्यञ्जनं केवल परिपुण्णं परिसुद्धं ब्रह्मचरियं पकासेथ ।”

(महावग—विनयपिटक)

भिक्षुहरू ! बहुजन हितको लागि, बहुजन सुखको लागि, विश्वमाथि दयाको लागि, देव र मनुष्यहरूको हित, सुख र कामको लागि संचार गर । भिक्षुहरू ! आरम्भ, मध्य र अन्त समयसम्म कल्याण हुने धर्मको अर्थ र भाव सहित उपदेश दिएर सम्पूर्ण परिशुद्ध ब्रह्मचर्य (धर्म) को प्रकाश पार ।

सम्पादक संघल

भिक्षु अश्वघोष

श्री वटुकृष्ण ‘भूषण’

श्री न्हुँछेबहादुर बज्राचार्य

ब्रज ७

अङ्कु १०

माघ

चुञ्च संबत् २५२३ विंस्त २०३६ आनन्दकुटी, स्वयम्भू

बुद्ध—वचन

मता सुख परिच्छागा—पस्सेवे विपुलं सुखं

चजे मता सुखं धीरो—सम्पत्तं विपुलं सुखं ।

अर्थ— थोरै सुख त्याग गरेर धेरै सुख पाइने सम्भावना भयो भने बुद्धिमानले धेरै सुखको कारण थोरै सुख लाई त्याग गर्दछ ।

पर दुख्खप दानेन—अत्तनो सुखमिच्छति

वेर संसर्ग संसटौ—वेरा सा न परिमुच्चति

अर्थ— अरुलाई दुःख दिएर आफुले सुख भोग्न इच्छा गर्दछ भने त्यस्तो व्यक्ति द्वे षको (शत्रुको) जंजालमा फसेर कहिले पनि द्वे षबाट मुक्त हुन सक्नैन ।

गताङ्को बाँको—

महायानी बौद्ध धर्मको उत्पति र विकाश—३

महायानको प्रकाशन श्रीपर्वत तथा श्री धान्यकटकमा (ई. पू. दोश्रोशताब्दी)

[प्रस्तुत लेख एक अनुसन्धानात्मक लेख हो। यसका हरेक वाक्य, हरेक शब्दको विशेष महत्व छ। यसमें यस बनुवादमा पनि सकभर मूल लेखके शैली एवं शब्दहरूको प्रयोग गर्न खोजिएको छ। गहन अर्थ हुने शब्दहरू एवं नेपालीमा नपाइएका शब्दहरू यथावत राखिएका छन्। —अनुवादक

[षष्ठमंडूत पत्रिका वर्ष ३२, अंक ९.१२, पेज ११६; वर्ष ३३, अंक १-३, पेज ३५-४२, वर्ष ३३, अंक ४-६, पेज ६५-६९
बाट अनुदित]

ले० डा० लालमणि जोशी एम. ए
अनु० प्रकाश बज्राधार्य

ई. सनको प्रारम्भिक सदीहरूका अनेक ब्राह्मी अभिलेखहरूबाट याहा हुन्छ कि महासांघिक परंपराको विकाश दक्षिणपथमा आन्ध्रशासकहरू— साहवाहन तथा इक्षवाकु राजवंशहरूको शासनकालमा— अपरशेल, पूर्वशेल तथा चैत्यकहरू द्वारा भएको थियो। ५२ अमरावती तथा नागार्जुनीकोडाबाट प्राप्त बौद्ध पुरातत्व ज्ञवशेषहरूले यस तथ्यका पुष्टि गर्छन्। ५३ स्मरणिय छ कि मंजुश्री मूलकल्प यसै प्रदेशमा प्राप्त भएको थियो; यो ग्रन्थले त्रिदीशीलाई उत्तर पश्चिमको मध्य रहेको कुरा उल्लेख भए, जसबाट यो ग्रन्थ आन्ध्र देशमा रचेको कुरामा संकेट दिन्छ। ५४ यो एक महायान वैपुल्यसूत्र हो। यसमा

५२. एपीग्राफिया इण्डिका, भाग ९, तेज १३९, १४१, १४६; इण्डियन हिस्टोरिकल क्वाटर्ली, १९३१; एन्शियांस्ट इण्डिया नं. १६, दिल्ली १९६०, पेज ६८-६९।
५३. जम्स बर्जेस, बुद्धिस्ट स्तूपस अफ अमरावती एण्ड जग्गयेपट, पेज १००; मलिनाक्ष दत्त, एस्पेक्ट्स अफ महायान बुद्धिम, पेज २२।

५४. मंजुश्री मूलकल्प, टी. गणपति गास्त्री द्वारा मंपादित, भाग १, पेज १८५।

श्री पर्वत महाशैललाई बुद्ध उपासना र चैत्यवादिहरूको केन्द्र भनिएको छ। ५५ युवान च्चाङ्को अनुसार महासांघिक भद्रन्तहरूको एक ग्रन्थ यस्तो थियो जुन कि ‘विद्याधर पिटक अथवा’ ‘धारणीपिटक’ भनिन्थ्यो। ५६ यस्ता साहित्यहरू महायानी सूत्रहरूको अति निकट छन्।

तिब्बती साक्ष्यहरूबाट याहा हुन्छ कि शैल सम्प्रदायको बौद्धहरूले एक प्रज्ञापारमिता—ग्रन्थलाई पाकृत भाषामा लिपिबद्ध गरेका थिए। ५७ वेतुल्यकहरूले बोधिसत्त्वको लागि विशेष अभिप्रायले ‘मेषुनोष्मो’को प्राविधान आफ्नो दिनयको अन्तर्गत राखेको थियो; यसलाई एक

५५. मंजुश्रीमूलकल्प, भाग १, पेज ८८।

५६. बुद्धिस्ट रिकार्ड्स अफ दि वेस्टन वर्ल्ड, पेज ३८।

५७. वासिल्यू, दंर बुद्धिज्ञस, पेज २९। दत्त, एस्पेक्ट्स तेज ३९।

प्रकारको चतुरता नै मान्यु पदंछ । यसको सूचना हामी-लाई कथावत्थबाट मिल्छ ।^{५६} यो ग्रन्थ अभिधम्म पिटकको भाग हो र यसको रचयिता अशोकको गुरु स्थविर मोग-लितिस्स भनिन्छ । यसरी हामी देख्छौं कि महासांघिक परंपराबाट निस्केको लोकोत्तरवाद, अपर शैल, पूर्व शैल, चैत्यवादी तथा वैतुल्यवादी बौद्ध निकायहरूद्वारा यस्ता साहित्य र सिद्धान्तहरूको विकाश भए जुन महायान बौद्ध धर्मको आवश्यक तथा निकटतम प्रस्तावनाका विषय थिए ।^{५७} यी नै परिस्थितिहरूमा केहि प्रज्ञापारमिता सूत्रहरूको आविर्भाव भए । प्रज्ञापारमिता साहित्यको प्रकाशन वस्तुतः महायानको प्रकाशन मानिनु पदंछ । प्रज्ञा पारमिताको प्रकाशन ई. पू. दोश्रो शताब्दीमा भएको मान्य सकिन्छ । यस कुराको समर्थनमा यो भन्न सकिन्छ कि प्राचिनतम प्रज्ञापारमिता ग्रन्थ प्राकृत भाषामा थियो होला; यसको पुष्टि एक अर्को तिवरी परंपराबाट हुन्छ जसको अनुसार शैलशाखाहरूले प्रज्ञा ग्रन्थ प्राकृतमा रचेको थियो; अर्को तर्फ यो ध्यान दिनु योग्य छ कि लगभग सबै महायानी सूत्र संस्कृत भाषामा भएता पनि प्राकृत भाषाको शब्दको प्रशस्त प्रयोग गर्दछन्; त्यसको भाषा संस्कृत र प्राकृत भाषाको मिश्रण हो । प्रोफेसर फैक्लिन एडजर्नले यसलाई 'हाइब्रिड संस्कृत' भनेको छ, जुनकि युक्त छ ।^{५८} प्रोफेसर हाजिमे नकामुराको यो सुझाव कि

५८. कथावत्थु, पेज ५३५ ।

५९. पं. राहुल सांकृत्यायन, पुरातत्वनिबंधावली, दोश्रो संस्करण, पेज १०७ ।

६०. बुद्धिस्त हाइब्रिड संस्कृत, ग्रैमर एण्ड डिक्शनरी, २ भागहरूमा ।

प्रारंभमा सबै महायान सूत्र प्राकृतभाषामा लिपिबद्ध रहेको होला, वास्तवमा धेरै आकर्षक र सत्य प्रतीत हुन्छ ।^{६१} प्रज्ञा पारमिता साहित्यसंग आचार्य नागार्जुनको अत्कृत घनिष्ठ सम्बन्ध छ । आचार्य नागार्जुनको प्रादुर्भाव ई. पूर्व पहिलो शताब्दीमा भएको र उसको सबल साक्ष्यहरूको उल्लेख माथी नै गरिसकिको छ । नागार्जुन भन्दा पहिले नै प्रज्ञापारमिता सूत्रको प्रकाशन भैसकेको थियो; किनकि उसले एक प्रज्ञापारमितामा विस्तृत टीका लेखेको थियो जुन प्रज्ञापारमिताशास्त्रको नाममा चिनी अनुवाद अहिले पनि पाइन्छ ।^{६२} प्रोफेसर लामोतले यस महान शास्त्रको फांसिसी अनुवाद पनि प्रकाशित गरेको छ ।^{६३} उपर्युक्त विवरणबाट हामी निम्न निष्कर्षहरूमा पुराणौः—

१. महायान बौद्ध धर्मको मूल श्रोत बुद्धको उपदेश-हरूमा तथा पालित्रिपिटकमा विद्यमान थियो ।

२. महासांघिकहरूको उपनिकायहरूबाट, विशेष गजेर लोकोत्तरवादी तथा वैतुल्यक शाखाहरू द्वारा, महायानको दिशामा विचार र साहित्यको विकाश भयो । महायान व हिनयान उपाधिहरूको प्रयोग सर्वप्रथम यी नै बौद्धहरूले गरेका होलान् ।

३. महायानको पृष्ठभूमिलाई विकसित गर्ने यी बौद्ध सम्प्रादाय वा निकायहरूको क्षेत्र दक्षिण भारत, आन्ध्र प्रदेश, विशेष गरेर श्री पवंत र धान्यकटक थिए । त्ससैले महा-

६१. बुलेटिन अफ दि ओकुरायामा ओरियन्टल रिसर्च इन्स्टिच्यूट, नं. २, १९५७ ।

६२. बी नजियो, कैटलग अफ दि चाइनिज ट्रान्सलेक्शन अफ दि बुद्धिस्त त्रिपिटक, संख्या ११६९ वा उल्लेखित ।

६३. ल त्रेते ग्रांद वर्तु द साजेस द नागार्जुन, २ भागहरूमा

यानको जन्मभूमि दक्षिण तिर भएको निश्चित हुन्छ ।

४. प्राथमिक महायान सूत्रहरूको रचना प्राकृत भाषामा दक्षिणमा ई. पू. दोश्रो शताब्दीमा भैसकेको हुनु पर्दछ ।

५. आचार्य नागार्जुनको आविर्भाव ई. पू. पहिलो शताब्दीमा भयो । उसले प्रथम प्रज्ञापारमितासूत्रमा भाष्य लेख्यो र महायानको प्रारम्भिक प्रक्रियालाई निश्चित दिशा प्रदान ग्याएँ ।

दक्षिण भारतमा महायान बौद्ध धर्म ई. पू. दोश्रो र पहिलो शताब्दीको मध्य नै विकसित भै सकेको थियो ।

आलोचना

घेरै जसो आधुनिक विद्वानहरूले महायानको ऐतिहासिक विकाश प्रथम ख्रिष्टाब्दी (ई. सन् को पहिलो सदी) मा भएको मानेका छन्; यसरी महायानका प्राचिनतम सूत्रहरू—प्रज्ञापारमिता सूत्रहरूको प्राकाशनकाल पनि ई. पू. पहिलो शताब्दी मैं मानिएको छ, अतः आचार्य नागार्जुनको समय ई. पू. पहिलो र दोश्रोको मध्य मानिन्छ । यस्ता मतहरू मान्नेहरूमा ला वली पुरों, यामकामि सोगन, हेनरी कर्न, मौरिक विन्टनिस, नलिनाक्ष दत्त, चाल्स इलियट, मेकावर्न, डा० पाण्डे आदि प्रसिद्ध विद्वानहरूको नाम गराउन सकिन्छ ।^{६४} अर्को तरफ महायानो अभ्युदयमा

६५. क्रमशः महायान इन्साइब्योपिडिया अफ रेलिजन एण्ड एथिक्स मा; सिस्टम्स अफ बुद्धिस्टिक थट; मैनुअल अफ इण्डियन बुद्धिज्म; हिस्ट्री अफ इण्डियन लिटेराचर भाग २; एस्पेक्ट्स अफ महायान बुद्धिज्म; हिन्दुइज्म एण्ड बुद्धिज्म, भाग २; इन्ट्रोडक्शन टु महायान बुद्धिज्म; र बौद्ध धर्मके विकाशका इतिहास ।

आर्थर बेरीडेल कीथ जस्ता लेखकहरूले बोद्धेत्तर एवं अभारतिय प्रभाव देख्छन् र यसको जन्मभूमि उत्तर पश्चिममा— गन्धार काश्मिरको प्रदेशहरूमा— र तिथि कुषाण कनिष्ठको समयमा निश्चित गरेका छन् ।

१. आचार्य नागार्जुनको आविर्भावको विषयमा मंजुश्रीमूलकल्प लंकावतार सूत्र र देव-येर स्डोन-पीमा स्पष्ट भनिएका छन् कि बुद्ध परिनिर्बाणको ४०० बर्ष पछि यसको जन्म भयो ।^{६५} नागार्जुन एक दिव्यायु पंडित र सिद्धियुक्त योगी भन्ने कुरा प्रसिद्ध छ । युवान च्चाङ्ग, ई-चिङ्ग, गो लोत्सावा, जोडनु पल, तारा नाथ तथा समपा-कनपो आदि सबै प्राचिन तथा मध्यकालिन बौद्ध पंडितहरू एक मत भएर यो कुरा पुष्ट गर्दछन् कि आचार्य (नागार्जुन) दिव्यायु थियो र उसको मृत्यु शातवाहन राजाको समय भएको थियो ।^{६६} शातवाहन राजा सम्भवतः यज्ञश्री गौतमपुत्र (ई. १६६ १९६) थियो । उक्त वंशको राजा र आचार्यको मित्रताका प्रमाण ‘सुहूलेख’ मा पनि भेटिन्छे जुन आचार्य द्वारा शातवाहन राजालाई ‘पत्र मित्रको’ रूपमा लेखेको थियो ।^{६७} यद्यपि नागार्जुन-

६५. मंजुश्री मूलकल्प, पेज ६१६; लंकावतार सूत्र, पेज २८६; ब्लू एनल्स, भाग १, पेज ३४ ।

६६. वाटर्स, युवान च्चाङ्ग, भाग २, पेज २००-२०५; ताकाकुसु, ई. चिङ्ग, पेज ३५-१६६; ब्लू एनल्स, भाग १ पेज ३४ र अगाडि; मिन्टिक टेल्स, पेज ९-१०; पत्र समजान जङ्गको लागि हेनोस् इण्डियन हिस्टोरिकल क्वाटर्ली १९५४, पेज ९३-९४ । तारानाथको छोय- जुङ्गको लागि हेनोस्- इडियन हिस्टोरिकल क्वाटर्ली, १९३२-१९३४ ।

६७. द्रोष्टव्य-तकाकुस, ई. चिङ्ग पूर्वस्थल; कम्प्रिहेन्सिव हिस्ट्री अफ इण्डिया भाग २, प्रो. निलकंठ शास्त्रीद्वारा संपादीत, पेज ३७९ ।

लाई छः सात सय वर्षको आयु दिन सकिन्दैन जसरी तिब्बती साहित्यमा पाइन्छन्; तर ई. पू. पहिलो शताब्दीमा जन्म भएर दोश्रो शताब्दी ई. को उत्तराधेमा मृत्यु हुनु नागार्जुन जस्ता महर्षिलाई धेरै सम्भव छ।

त्यसैले आचार्य नागार्जुनको जन्म ई. पू. पहिलो सदीमा र मृत्यु ई. सनको दोश्रो सदीमा भएको निश्चय

२. जब नागार्जुनको जन्म ई. पू. पहिलो शताब्दीमा सिढौ हुन्छ तब प्रज्ञापारमिता सूत्रहरूको प्राचिनतम तिथि निश्चय नै नागार्जुनको पूर्व नै भएको देखिन्छ। एउटा प्रज्ञापारमितासूत्रः सायद अष्टसाहस्रिका प्रज्ञापारमितासूत्र को चिनीया भाषामा अनुवाद लोकरक्षणे ई. सन् १४८ मा नै गरेको। तर नागार्जुनले प्रज्ञापारमितासूत्रको महाप्रज्ञापारमिताशास्त्र नामक विशाल टीका लेख्यो, त्यसलाई ई. पू. को दोश्रो शताब्दी मै राख्नु पर्दछ। डाक्टर एम. विन्टरनित्सले यहाँ सम्मन भनेको छ कि नागार्जुनले सद्धर्मपुण्डरीकसूत्रलाई नै उद्घृत गरेको थियो। त्यसैले यो प्रख्यात सूत्र पनि अति प्राचिन हुनु पर्दछ।

३. जहाँसम्म महायानको विकाश भएको क्षत्रको कुरा छ, यसको विकाशसंग युनानी धर्महरू र ईसाई धर्मका सम्पर्कको प्रथन छ। प्रोफेसर कीथ, डा. सुकुमार दत्त आदि विद्वानहरूको यो भ्रामक धारणलाई^{६८}, कि महायानको उत्पत्ति कश्मीर-गन्धारमा कनिकको नेतृत्वमा भयो, प्राचिन एवं प्रामाणिक साहित्यिक साक्ष्यको ऐउटै प्रहारले जरै देखि उखेल्नु ठिक हुने छ। अष्ट सहस्रिका प्रज्ञापारमिता सूत्रमा भनिएको छ— “ग्रारिपुत्रः षट्पारमिता प्रतिसंयुक्ताः सुत्रान्तास्तथागतस्यात्यदेन दक्षिणा पथे प्रचरिष्यन्ति दक्षिणापथात् पुनरेव वर्तन्यां प्रचरिष्यन्ति वर्तन्याः”

^{६८.} कीथ, बुद्धिस्ट फिलोसफी, पेज २१६; सुकुमार दत्त, दि बुद्ध एण्ड फाइब आफ्टर सेन्चुरिज, पेज २४२-२४३।

पुनरूत्तरापथे प्रचरिष्यन्ति ।” स्पष्ट छ प्रज्ञापारमितानय अथवा महायानको उत्पत्ति दक्षिण भारतमा (आध्र देशमा) भयो, यसको प्रसार पूर्वी भारत (उडीसा, मगध) मा र उत्तरी पश्चिमी भारत (कश्मीर, गन्धार) मा कालान्तरमा भयो।^{६९}

४. महायानको विकाशमा नागार्जुनको महत्वपूर्ण हात छ। तिब्बती परम्पराहरूमा प्रज्ञापारमिता संग नागार्जुनको अत्याजय र अनिवार्य सम्बन्ध भएको कुरा बताइएको छ।^{७०} यी साक्ष्यहरूमा र अन्यत्र पनि श्री पर्वतलाई नागार्जुनको प्रमुख कार्य क्षेत्र भनिएका छन्। डा. पी. एस. शास्त्री^{७१}ले सुखाव राखेको छ कि नागार्जुन आंध्र देशको ब्राह्मण थियो र वेदली उसको जन्मस्थान थियो। माथी भनिसकेको छ कि आनन्ददेशको शासक शातवाहन राजा उसको उपासक मित्र थियो। यस कुरामा प्रोफेसर सिल्वर लेवीले उचित प्रकाश दिनु भएको छ।^{७२}

५. तारानाथको छोय- जुङ्गको अनुसार महायानको उदय प्राचीमा उडीसामा महापद्मनन्दको समयमा भयो^{७३} नागार्जुनको प्रज्ञापारमिता शास्त्रको अनुसार पनि प्रज्ञापार-

६९. अष्ट सहस्रिका प्रज्ञापारमितां, राजेन्द्रलाल मित्र द्वारा संपादित, पेज २२५।

७०. द्रृढ० व्य- डा. श्वान्स वेन्ज, टिबेटन योग एण्ड सिक्केट डाक्टिट्स, दोश्रो संस्करण, पेज ३४४-३४६; तथा उहाँ कै टिबेटन बुक अफ दि ग्रेट लिब्रेरेशन, पेज १५६-१५७।

७१. इण्डियन हिस्टोरिकल क्वार्टर्ली, १९५५, पेज १९३-१९९।

७२. जनंल एशियाटिक, १९३६, पेज ६१-१२१

७३. छोय जुङ्ग (जेस्चाइते देस बुद्धिस्मस इण्डोन, अनुवादक शीकनेर) पेज ५८; हेनोस- इण्डियन हिस्टोरिकल क्वार्टर्ली १९३२, पेज २४७-२५२।

मिताको उपदेश पहिलो मगधमा भयो, र त्यहाँबाट दक्षिण-
तिर, र दक्षिणबाट उत्तरतिर प्रसार भयो । ७४ यी
साक्ष्यहरूमा पनि महायानको उदय उत्तर पश्चिममा नभै

७५. ल त्रैते द ग्रांद वर्तुद साजेस द नागार्जुन, भाग २,
पेज ३४ २५, प्रोफेसर पाण्डे अपने बौद्ध धर्मके विकाशका
इतिहास, पेज ३३४ मा उद्धृत ।

पूर्वी र दक्षिणी भारततिर भएको देखाएको छ । स्मरणिक
छ कि 'महायान' को लागि दोश्रो धर्मप्रक्र प्रवर्तनको परंपरा-
गत स्थानगृहकूट पर्वत राजगृह नजिकै मगधमा भएको
थियो । तर जहाँ यसको पक्षका प्रमाणहरूको कमि जहाँ
त्यहाँ श्री पर्वत र धान्यकटकमा महायानको जन्म भएको
पक्ष तर्फ अनेक प्रमाण दिइसकेका छन् । क्रमशः



हाय् पैसा

-इच्छा हर्ष वज्राचार्य

एकजना धर्म रत्न नाउँ गरेका पुराना व्यापारि साहु
थिए । निज गरिवको कुलमां जन्म लिएको भएपनि निजको
मनमा दुःख मानेको थिएन । निजले आफ्नो बुद्धि वलले
व्यापार गरि लाखौं रुपैया कमायो । आफ्नो एकलो छोरा
दिनेशलाई एम. ए. सम्म पढायो । साहुनी धर्म लक्ष्मी
पनि जस्तो नाम उस्तै काम भनेकै धर्म गर्नेमा दत्तचित
थिइन । छोरा दिनेशको विवाह सजघजका साथ सावित्री
संग भयो । निज सावित्रीले पनि ससुरा सासु लोगेको
चित्त बुझाउने सबैने गरी सेवा गर्नेमा त्यतिकै सिपालु
थिइन । निज सावित्री तर्फबाट छोरा नविन र छोरी
इन्दीरा पनि जन्मयो । यती परिवार र धन सम्पत्ति परिपुण
गरी आनन्द संग साहु धर्म रत्न वसेको थियो ।

साहुको घरमा इष्टमित्र पाउनाहरू आयो भने निज-
हरूलाई सबौ सेवा गरी सेवा गरी पठाउने भरेकोले धेरै
मानिसहरू निजको घरमा आवत जावत थियो । दान धर्म
गर्नेमा र आपत परेका व्यक्तीहरूलाई सबौ महत गरी
आएको पनि थियो ।

कालले कसैलाई नपर्ख्ने हुनाले साहु र साहुनीलाई
रोग लागि विरामी हुन थाले, साहुले आफ्नो रोग निको
हुने नदेखिएर मर्नु भन्दा अगाडी आफ्नो छोरा दिनेशलाई
बोलाई भने— वाबु मैले कसैलाई दिल पनि नदुखाई कमाई
राखेको पैसा हाम्रो लागि प्रशस्त छ भनी तिमीलाई थाहानै
छ । तिमीलाई खान लाउन प्रशस्त पुरछ । तिमीले अह
केही काम गर्नु पर्दैन, सम्पत्तीको मात्र सुरक्षा गरी हेर-
विचार गरी वसेमा कल्याण हुने छ भनि उपदेश दिई केही
दिनबाद साहु र साहुनी परलोक भयो ।

दुबै साहु साहुनी परलोक भैसकेपछि सबै कार्य छोरा
दिनेशको कार्यभारमा आइपन्यो । छोरा दिनेशले पनि
विचार गन्यो कि मेरो पिताले भनेकै मैले अरू केहि काम
गरेन भने म एम. ए. सम्म पढी सकेको व्यक्तीलाई अरूले
के भन्ना, म पनि तेतीको विचार नपुगेको मानिस होइन,
यो वाबुको उपदेश मान्नु हुँदैन । अक्षरै नपढी वाबुले
तेतीका पैसा कमाएर छाडेर जानु भो भने मैले त्यस्को
बौवर कमाउन सकेन भने मेरो के ईज्जत होला, तेती

मात्र होइन मैले एम. ए. पठेर केही काम देखाइएन भने अरुले के भन्ना भनी विचार ली बाबुको उपदेशलाई नमानी निज दिनेशले वावृ भन्दा धनी हुने प्रयत्न गरी ठुलो ठुलो घर बनाउने ठेका ली ठेकादार बने । सो ठेकाको कामलिएको बखतको भाउ भन्दा पछि हरेक मालको भाउ महंगो हुँदै गयो, उता विदेश बाट छिकाएका आफ्नो माल राखी ल्याएको जाहाजे दुव्यो । आफ्नो माल सामान राखी ल्याएको माल सामान भएको त्रक पुल भाची छोलामा पन्यो । यस्तै किसिमको घट्ना भै नोकसान हुँदै गयो । दिनपर दिन माल महंगो हुँदै गएको बाट समेत निज दिनेशले सो ठेका पुन्याउन नसकी आफ्नो घर समेत विक्री गर्नु पन्यो । निज दिनेश संग घर पनि भएन, धन सम्पती समेत स्वाहा भयो ।

निज दिनेशको पहिले ठुलो घर थियो । सान्दार संग नोकर चाकर राखी आफू मोटरमा चढी छोरा छोरीलाई पनि ईज्जत आथ सफा सुधर गरी राखी कुनै दिन पालिएको र आफ्नो साथीहरूको सुख दुःखमा आफ्नो संग भएको बखतमा धेरै मद्दत गरेकोले हुनाले साथीहरूले पनि निज दिनेशको चाल चलन देखेर प्रभावित थिए । अब सबै कुरा भिरालो लागे, दिनेशले पनि विगार्ह भनी काम गरेको थिएन, वावुको भन्दा धेरै पैसा ईज्जत कमाउने ईच्छाकाङ्क्षा राखी काम गरेको थियो । तर वावुको वचनलाई बालन नगरेको कारणले हो वा आफ्नो ढंग नपुरेको कारणले हो वा आफु उपर इश्वरको कुदृष्टिक परेको वा आफ्नो दिन दशाले हो केहि कारण छुट्टाउन नसकि निज दिनेश दिनपर दिन गरिव हुँदै गयो ।

निज दिनेशको घर किन्ने दान बहादुर भन्नेले निज दिनेश साथि भएको कारणले एउटा कोठा दीई राखेको थिथो । सो कोठामा निज दिनेश र निजको श्रीमती, छोरा,

छोरी पनि साथी बस्थ्यो । निज दिनेशले ठेकाको कामले गर्दा गरिव हुन गएकोले नोकरी गर्न तिर विचार गन्यो । निज दिनेशले आफु संग पैसा भएको बखतमा धेरै साथीलाई माथि लेखिएको अनुसार मद्दत गरि राखेकोले ती साथीहरूले एक दुई छाक मद्दत गर्दैथ्यो, त्यसवाट पनि ५।६ महिना जिविका चलायो । संधै साथीहरूले मात्र मद्दत गर्न सक्ने पनि भएन । दिनेशले नोकरी तिर लाउने विचारले खोजन लागे नोकरी कतै बाएन, निज दीनेशलाई आफ्नो जहान वच्चा पालन पनि मुश्किल हुँदै आयो र बल्ल तल्ल बैकमा अस्थाई जागीर पाइयो । सो तनखाले पहिले धेरै ऐस आराम मिठो खाई वसेको परिवारलाई खच्च पुगेन । महिना आई नपुग्दै निजको तलब सकिन्थ्यो । छोरी इन्दिरा वर्ष ९ की र छोरा नविन वर्ष ८ का थिए । ति बालकतरूलाई पहिले जस्तो खान लाउन दिन सकेन । ति वच्चाहरूलाई वेलुकाको खाना पुन्याउन नसकि तेसे सुताउन कोसिस गरे । निज दिनेश सो वच्चाहरूलाई वेलुकाको खाना दिन नसकि ति वच्चाहरू सुति सकेपछि मात्र कहिले कही घरमा आउने गन्यो । रातमा दिनेश र निजको श्रीमती सावित्रीको विचमा कुरा हुन थाले, अब के गर्ने हर तरहबाट दुःख मात्र आई लाग्यो, पैसा कमाउन सकिएन । तेस्तो राङ्गो छोरा के छाई बचाउं भनी २ जनाको सल्लाह गरी रहन्दै सो रात वित्यो ।

भोलीपल्ट घर धनी साहू दानबहादुरले पनि अब कोठा मलाईने चाहियो, ४ दिनमा छाडि दिनु पछं धनी धम्की दीयो । निज साहूको कडा वचन सुन्न नसकि सो कोडालाई छाडी आफ्नो परिवार सबै लिइ अलि पर धर्मशालाको १ कोठामा गई वसे । सो धर्मशालाको कोठामा पनि असार महिनामा सरेकोले १ तल्ले घर हुँदा सो कोठाको छाना विप्री पानी चुहिने रहेछ ।

निज दिनेश बैंकबाट फर्कने टायमना धेरै ठुलो पानी परेकोले आफ्नो परिवारहरू धमंशालामा चुहिने कोठामा राखेको के गरि रहेछ भनि विचार गरि रहेको छाता नभएकोले समयमा आउन सकेन, यता ति वच्चाहरूको 'विचमा कस्तो कुरा भयो भने आज पिताजीले छाता लिई जानु भएन, पानी परीरहेको छ । हामी दुबै दिदी भाई छाता लिई गई पिताजीलाई लिन जान्छु भनी आमा संग भन्दा आमा सावित्रीले तिमीहरू साना छो उलो भएपछि लिन जानु तिम्रो पिताजी आएपछि तिमीहरूलाई खाने कुरा ल्याउँ भनी संकाई थिए । छोरी चाहिले पिताजी खाने कुरा लिई आएपछि मधेरै खान्छु भनि भन्त्यन् । छोरा चाहिने पनि दिदी भन्दा मधेरै खान्छु है आमा भनी भन्द्यन् । यसै प्रकारले मिठो मिठो कुरा गरी धमंशालामा वसिरहेको सो दिन निज दिनेश ६ वजे सम्म पनि आई नपुगीएकाले तिम्रो बाबू आई पुगेसो छैन । खान्छु भनेर नभन है, भनी आफ्नो छोरा छोरीलाई संकाउन्त्यन्, छोरा भन्छ म ठुलो भएपछि ५ वजन वितिकै बैंकमा गई बुबालाई ल्याउँछु है आमा भनी कुरा गरी रहेको अवस्था निज दिनेश आएको छोरा छोरीले देखेपछि २ जना वच्चाहरूले बाहिर आई हात दुइ तिर २ जनाले समाई आफ्नो कोठातिर लंजाउँछ । ति वच्चाहरूलाई आफुले लिई आएको पाउरोटी १ को २ टुक्रा गरी २ जनालाई दिन्छ र ति वच्चाहरू पाउरोटी खाई सुतेपछि, आफनी श्रीमती सावित्रीलाई भन्छ, आज अवेर भएको कारण एउटा कारण पानी परेको र अर्को कारण मैनेजर साहेबले भोली देखी तिमी आउनु पर्दैन, तिम्रो ठाउमा काम गर्ने मेरो भतिजा आई पुग्यो, नआउनु भनी भन्नु भएकोले निज मैनेजर साहेब संग मलाई त्यसो नभन्नुस मेरो साहै दुःख आई परेको छ । सबै कुरा सुनाउदा पनि मान्नु भएन, यही कुरा गर्दा गर्दै अवेर भयको हो ।

अब के गर्ने हामीले कसैलाई केहि गरेको छैन । हामीलाई कस्तो दशा आई लागेको हो, हामी त नवाई वसौला, यी २ वच्चाहरूको कसरी पानन पोसन नन् साहै दुःख आई लागे भनी आफ्नो श्रीमती संग रातभर यस्तै कुरा गरी रात वितायो ।

अर्को दिन पनि अर्क ठाउमा नोकरी गर्ने प्रयास नन्हो कर्तै पाएन, नपाएपछि रातमा लोग्ने स्वानी २ जनाको विचमा अब के गर्ने एउटा उपाए सोचन पन्यो भनी आफ्नो श्रीमतीलाई भन्दा निज दिनेशको श्रीमती सावित्रीले केही जवाफ न दी आबां भरी आंसु राखी बसे । यसरी बसेर पैसा भएन, मैले यहाँ बसेर पैसा कमाउन सक्ने अवस्था देखा परेन । यहाँ बसेर वेइज्जत मात्र हुन्छ । पैसा नभइक्न यो वच्चाहरूलाई कसरी पाल्ने, म अब तिमीलाई एउटा कुरा भन्छु, तिमीले दिल नदुखाउ, यी वच्चाहरू लिएर केही दिनको लागि तिम्रो दाजुको घरमा गई दाजु भाउजुको सेवा गरी वस, म परदेखा गई नोकरी गरी पैसा कमाई ल्याउँछ । वरावर चिट्ठी पठाउँछु, तिम्रो दाजुलाई पनि एउटा चिट्ठी लेखि दिन्छु, लिई जानु म फर्कि आएपछि लिन आउँछु भनी दिनेशले आफ्नो श्रीमतीलाई भन्दा निज सावित्रीले आबाभरी आसु राखेर मन्जुर गरेन, मजान्न हजुर जहाँ गएपनि म र छोरा छोरी पनि साथै लिई आउँछु, हजुरको जे गति हुन्छ, हाम्रो पनि तेही गति हुन्छ । हामीलाई छोड्ने विचार नगर्नुस, अहिले म माईंति गए भने दाजुले त केही भन्दैन भाउजुले लोग्नेको घरमा वस्न नसकेर छोरा छोरी समेत लिएर आएकी भनी हेला गर्छ त्यसकारण म जान्न भनी भनेपछि फेरी दिनेशले आफ्नो श्रीमतीलाई संकाउँछ, यसो जिदी नगर, दुःख परेको छ, हाम्रो सुख भएको अवस्थामा निजहरूलाई पनि हामीले महत गरेका छौं । तिम्रो भाउजुले हेल्ला गरेपनि सहेर वस्नु भनी ललाई फकाई गरी सावित्रीलाई मन्जुर गरी

सकेपछि दिनेशलाई केही आनन्द आयो र यस्ते
कुरामा निजहरूको सो रात पनि वित्यो । भोलिपल्ट
विहान लोग्ने स्वास्नीको केही दिनको विच्छोद हुने कुरा
मिलेपछि दिनेशले आपनो श्रीमती संग विदा लिई आपनो
श्रीमती संग विदा लिई आपनो प्यारो छोरी इन्दिरा छोरा

नविनलाई हात समाती चुम्बन गरी पर्देश तिर जाए, ।
सावित्री पनि छोरी र छोरा साथ लीइ आप्नो लोग्ने
लाई कार्य सफल होस भनी विदा दिइ माइति तिर जाए, ।

नमस्कारः



धर्मात्मा हामी

विश्व शाक्य, पोखरा

हामी मानिस हाँ
त्यसैले हामी धर्मात्मा छाँ ।
हामी धर्मात्मा छाँ,
यसैलेको हामी मर्मात्मा छाँ ।
हामी मान्छेको रगत रगतमा
आध्यामिकता घुलिएको छ ।
हामी मान्छेको नशा नशामा
आत्मियता चुलिएको छ ।
त्यसैले त,
निरपराध प्राणीको रगत चुसेरे भएपनि
मानिस धर्ममै भुलिएको छ
तब त हामी धर्मात्मा छाँ ।
तब त हामी मर्मात्मा छाँ ।
हामी रगतको घुट्रकाहरू पिएर
मन्दिर, मष्ठिद र चैत्यहरू बनाउँछाँ ।
हामी पशुको जीवन जिएर
भक्त, भगवान र सन्त भनाउँछाँ ।
किनकी,

हामी धर्मात्मा छाँ,
हामी मर्मात्मा छाँ,
यसैले पनि,
हामी प्रत्येक युटुको तालमा
शृष्टि देवलाई भजिरहेका छाँ ।
हामी प्रत्येक मस्तिककी चालमा
दृष्टि देवलाई कपिपरहेका छाँ ।
अनि, गाँस र बासको ठाउँमा
सम्पूर्ण प्राणीलाई नाश र त्राश दिएर
हामी ठाँटले सजिरहेका छाँ ।
तब त हामी धर्मज्ञ छाँ ।
तब त हामी मर्मज्ञ छाँ ।
हामी धेरै धेरै धर्मज्ञ छी
यसैले की हामी ध्यानी छाँ ।
हामी धेरै धेरै मर्मज्ञ छी
यसैले की हामी ज्ञानी छाँ ।
त्यसैले, ज्ञान र ध्यानको कुरामा
हामी, आफु भित्र आफु हराउँछाँ ।

हामी, आफू संगै तर्सी,
हामी आफै कराउँछौं ।
अनि, भित्र भित्रको कुकर्म देखा
हामी आफै, आफू देखि दुराउँछौं
तव त,
जित्र भित्र हामी मर्मान्त भएर पनि

बाहिर बाहिर हामी धर्मान्त (धर्मात्मा) हुन्छौं ।
त्यसैले,
हामी धर्मात्मा छौं
यसैले की हामी मानिस हों ।
हामी मानिस हों,
यसैलेकी हामी हामी धर्मात्मा छौं ।



न्हावलेया थे सुथे पूर्व दिशां लुँ वर्णंगु सुपाँद्या दथुं

मुमुँ न्हिलाः सूर्योनं रुवाः बयोवल । सूर्यंया जःले प्याँ
न्हु रुहुं क्षंगत म्ये हाला हल । भिक्षु धर्मालोक विज्याना
च्वंगु विहारे नं चहल पहल जुल । विहारे मनुत धक्कों
वे धुँकल । थःहे काय्नं पितंमह गुरुमांजु नं न्हावले या थे
विहारे वल । म्हिगः बहनी छेँनं पितने धुँका वं रुव जक
स्वया छगु फलेचाय् चा कटेयात । थौं नं विहारे वंगु सुं
नापे खँ मल्हाः ।

चक्कगु रुवा जुया विज्याना च्वंगु भन्ते विज्यात ।
याय् थासे पयतुत । पंचशील प्रार्थना जुल । वयाँ लिपा
धर्मदेशना जुल । भन्ते नं धया विज्यात— 'उपासक उपा-
सिकापि ! थौंया धर्मदेशनाया विषय खन, ३ गूगु सप्त
रत्न धन— हिरी धन । गथे शील आवश्यक जू, हिरी धन
नं अथे हे आवश्यक जू, द्याय् धा.सा शीलयात बचेयाना
दैगु हे हिरी धन खः । हिरी धैगु मर्भिगुज्या याय् बले
वैगु लज्जा खः । मखूगु ज्यायाय् बले कतपिसं धाइ ल्हाइ

धका लज्जा वैगु हे हिरी धन खः ।

"खः, लज्जा व सरम अपो जीविगु बाँमला । तर
मर्भिगु ज्यायाय् न्हो लज्जा व सरम मदयकं मज्यु । की
समाजे च्वने मार्पिके समाजं धाइ ल्हाइ धैगु ग्या पह दै,
लज्जा दै । थव हे लज्जायाना मनुत कुकर्म याय्त
लिचिली । थव मर्भिगु ज्यायाय्त वैगु लज्जा वा हिरी
धनया शीगु जीवने तःधंगु भुमिका दु । थव धन मदुपिनि
शील बाँलाइ मखु । लज्जा सरम मदुपिसं थः यो यो ये
मर्भिगु ज्या याई अले उकिया फल नं भोगे याय् माली,
प्रायशिच्चत याय् माली । सकस्या निन्दा याकाः, हिन जुयाः,
तिरस्कृत जुयाः, हेपेयाकाः, वांमलाक म्वाना च्वने
माली ।

"म्हुतु छाकक धाइगु सिवं अण्पो स्याकक धा.पा:
याइगु हतियार मेगु मदु । कतपिसं खँ ल्हाय्का समाजे
म्वाय सार थाकु । कतपिस निन्दा याकाः म्वाना च्वने
न्हायापिनिगु धाइ ल्हाइ धैगु लज्जा मदुपिनिगु जीवन

हिरी (लज्जा)-२

प्रकाश मान वज्ञाचार्य

सुकु चिनेत व सिमां हायतं जक होगु स्वाँ समान खःः
थुजोपि मनुत नयत जक म्वाना च्वर्पि खः, म्वायत नै
च्वर्पि मखु। छीके समाजं धाइ ल्हाइ धका लज्जा दयमाः
समाजे बदनाम ज्वी धका सरम दयमाः।

“छीसँ ख्वी न्हो, स्याय् न्हो, व्यभिचार याय् न्हो
लज्जा दयकेमाः; मखूगु खैं ल्हाय् न्हो चुगलियाय् न्हो,
कतपिनि नुगले दिक्क खैं ल्हाय् न्हो, माःगुँ म्वाःगुँ गफ
याय् न्हो, समाजं छु धाइ धका विचा यायमाः; कतपिनि
धने लोभ याय् न्हो, तँ पिकाय् न्हो, मखूगु विचारे लाय्
न्हो सरम दयकेमाः। समाजया महुतु ध्वातिके फै मखु
खः। माःथाय् नं म्वाथाय् नं समाज टोके याई, थव न खः। भिंगु
ज्या याय् बले समाज खना ग्याय् नं मज्यू, तर मभिंगु ज्या
याय् बले समाजया डर अवश्य माः। यदि सकसिके मभिंगु
यायत लज्जा सरम मतं धाःसा व समाजया अस्तित्व दै
मखु, धविगवक स्यना बनी। मछाः पह मदुम्हस्यां मभिंगु
ज्या याई, अले सकस्यां मयेकाः कवद्यकाः अपमान याका
म्वाना च्वने माली……”

भन्तेया उपदेश न्यै न्यं श्रोतातय् मिखाय् हिरी धन
मदया कुकर्म यापि प्याखैं ल्हू वल। बाखैं न्यना च्वंम्ह
आनन्दरत्नया रुस्स लुमन—‘अखुनु चःबिया लोटा खूम्ह-
सित गयच्वं सकस्यां निन्दा यागु! मस्त वया ल्यू ल्यू हे
लोटा खु— जाःगु कि मजाःगु?’ धका चिल्लाय् दैं दं
लापा थाना हाःगु! थौकन्हे व खुै छें नं पिहाँ तकं
वे मछाः।’

अखुनु हे तिनि बिहा मजूनिम्ह मय्जुया भंग तग्वः
जूबले गयच्वं हल्ला खल्ला जूगु! छन्हुला ग्वारा साहु
व व मय्जु निम्हं कोठाय् च्वंगु हे भेट्येत। अहो!
गयच्वं लाय् लाय् बुया गिजेयाःगु अमित अबले! बुढाला

छवःपाः सुचका कुइंच्व जुल, २ ला ३ ला छे हे बाराय्
च्वन। मय्जु अनं बिस्यूं बना मेथाय् च्वंवन, लिपा मचो
कवकाल। अलेला रुन हे चर्को ज्वीक गिल्ला यात।
“मचायाला चिसवाः बःला, हे मचा लसि!” धका
यकोस्यां हायकल। आखिरे मय्जु मचाला गामं पिहाँ
वने माल। थव घटनाला स्यूपि सकस्यां लुमंकल।

दिनांचा ज्यापूँ थः माःगुँ म्वाःगुँ बकंफुस्कुलुगु खैं
ल्हाइम्ह जूगुलि थःत ‘ज्या मदु खैं सः द्वो’ धका पदवी
ब्यूगु रुस्स लुमन। मखूगु खैं ल्हायगु व चुगलि या:ज्वीम्ह
गांया कुख्यातम्ह ‘फताहा भाजु’ नं सकस्यां लुमंकल।
गांया सुयां मयोम्ह, छाक्क खैं ल्हायगुलि फस्ट क्लासम्ह
कृषिया अफिसर नं लुमंकल।

कतपिनिगु चीजे जक लोभ याइम्ह तसिचा वलकि
सकस्यां थः थःगु माल ताल त्वण्वीगु खैं लुमंकु लुमंकु
छम्ह निम्हस्या निह्ले मास्ते वेकल। न्हाथासं तं जक
चाइम्ह जूगुलि गणेशचिया बुढा ज्वी धुँका नं आःतक्क
क्ला चूमलाःगु खैं देवनारां नं लुमंकल। थकथं विभिन्न
मनुतसें विभिन्न कल्पना यात। तर छगु विचाः सकस्यां
जोडा। व खः—‘यदि लज्जा व सरम दूगु जूसा अपि
समाजे बदनाम ज्वी मखु खैं है’

ध्याक्वे लाक्क सुँक च्वना च्वंम्ह गुरुमांजुया धाःसा
थः काय् सुमां गुरुँया पह लुमंकु लुमंकुं सुकुसुकु छ्वे
वेकल।

भन्तेनं कना है बिज्याना च्वन—““शुक्रयं हिरी धन
अति आवश्यक जू। गथे बाँधं खुसियात बाःवेके बीमखु
गथे देशयात सेनां रक्षायाना तै अथे हे शीलयात हिरीं रक्षा
याना तै। हिरी मंतकि शीलया छुै मू दै मखु। गुम्हस्या
लज्जा दैमखु वं मभिंगु ज्यायायत लिचिली मखु। न्हावले

हिरीयात् यःगु मर्भिगु कमंया विरुद्धे रक्षक धका तुमंकाति । यःगु चरित्र थुलि बाँलाका तिकि कतपिसं निन्दा याय् थाय् मदयमा, निन्दा याःसां लोकं विश्वाश मयायमा । मर्भिगु ज्या यात् धाःसा ध्येबा दुम्ह ज्वीमा ऐश्वर्यं दुम्ह ज्वीमा, रूप दुम्ह ज्वीमा, नां जाःम्ह ज्वीमा, समाजं जरुर नं तिरस्कार याई । समाजे बदनाम ज्वीगुलि बचै ज्वीगु धन रूप मखु, बचै हिरी धन खः । हिरी धन दयकेगु खःसा मर्भिगु ज्या यायगुलि लज्जा दयकि, सरम दयकि । की अप्पोस्थां येकाः म्वायनु-युकथं म्वायनु कि जी सीबले नं सि पैं चिनीम्हं तकं नं निफुति खवबि हायके मा……”

बाखैं कवचाल । सफले दृढ़रूप दन । गुरुमांजुया छें लिकक च्वंम्ह छम्हस्यां गुरुमांजु खनेसाथं वैथाय् वना सहानुभूति प्यकः वन । अले छु मानि ? सुइ मि फैले जूर्ये गुरुमांजुयात् छें न पितंगु खैं सकस्यां सिल । सकस्यां च्च च्च यात, काय्म्ह सित ब्वःबिल, मांम्हसित करुणा तल । ‘आ छु यायगु ?’ ‘गन वनेगु काः ?’ धाल । हल्ला भन्ते याथाय् तकं ध्यन । सकस्यां सल्लाह्याना दान वैगु वस्तुत नकेत बीगु निणंय यात ।

मनुत गुरुमांजुया हूले लाना च्वंबले लाकक हे छम्ह उपासिकां तीजक बुद्धया न्होने च्याका तःगु वहया देवा थःगु ढकीले स्वथन । छम्ह बुढां खना चिल्लाय् दन- “हे ! छु यानागु आम ! ! नकतिनि हिरी धनया खैं कन, आःहे हिरी धन मदयका देवा उडेयाय् त्यनाला ? मछाः नं मजूला ? सकस्यां मिखा उखे हे वन । उपासिकाया ढकीनं वह देवा पिर्हा वल । सकस्यां वैत न्वात । उपासिकाया खवा : ह्याउंसे च्वन । गाप्वः न खवाः त्वपुया दृढ़रूप विहारे पिने विस्यूं वन ।

लिककसं तैतःगु कतपिनिगु ढकीनं धनमायाँ तीजक

ल्हा ताहाकः यानाः आम्खोराचा उडेयाय त्यंगु, देवा ख्वी त्यंम्ह उपासिकाया वेइज्जत खना ग्यानाः सुतुक्क ढकीले तुं आम्खोराचा कुतुकल । वयाके ख्वीत मछाः पह वल, लज्जा वल, सरम वल, हिरी धन वल ।



लज्जा व सरमं यानाला कीगु समाज पिछडे जुया च्वंगु नि । अले हिरीयात् धन धका गथे धायगु ? लज्जा व सरमला समाजया कुरिति खः ।” आनन्द रत्नं धाल ।

“मर्भिगु ज्या याय् बलेमछालेगु हे हिरी खः, लाःलाः याय् मछालेगु हिरी मखु । माःयाय् म्वायाय् मध्यालेगु पक्षे जि न मखु । मिसा तयत स्वतन्त्रता हे मध्युसे पर्दाया दुने तथा तयगुला समाजया कुरिति खः ।” भन्ते नं धाल ।

भचा सुंक लना आनन्दं न्यन- “धोब्या व गधाया बाखैं थैं तुं सकसिगुं म्हुतु प्वाःला तिके हे फैमखु । न्हाथे हे भिगु ज्या याःसां मनुतसें खैं ल्हा हे ल्हाई ।”

भन्ते नं लिसः बिल- “ठिक धाल । सकसिगुं चित्त सुनानं बुक्खेयाय् फै मखु । उके सकसिगुं मखु, यक्कोसिगु चित बुक्खेयाय् त स्वे माः । अज्ज सत्यया पैं लीमाः । सत्यया लागी लज्जा त्वःतेमाः । सत्यगु ज्यायाय् त मछालेगु हिरी धन मखु । उके क्रान्तिकारी पि भिगु ज्या याय् बले निन्दायाई धका मछाले मज्यू, थथे मछालेगु हिरी मखु, छाय् धाःसा वं मर्भिगु ज्यायाय् त्यंगुला मखु ?

“हिरी विना मानव समाजया कल्पना तकं याय् फै मखु । कतपिनि न्होने बदनाम ज्वी धैगु सरम मन्त धाःसा योम्ह स्यां यो योगु थ धा धाल धासा समाज कुकर्मया रणक्षेत्र ज्वी । समाजयात् हिरी उलि हे आवश्यक

गुलि सूर्ययात जः आवश्यक जू गुलि रथयात सल आवश्यक
जू ”” गुलि जीवनयात ज्यान आवश्यक जू।”

★ ★ ★

सुमां गुरुंया सिना बनेंगुं ति हे ग्यन, सिना वँसा
वरू कल्याण थें च्वन। सकस्यां ना ना तरह न निन्दा
याइगु, अपमान याइगु, गिजे याइगु। व सुयां न्होन छ्यों
ध्वाका ज्वी मफु, सुनाप मिखा चूलाके मफु। पिहाँ वँसा
सकस्यां गिला याइगु, खुसुर पुसुर खैं ल्हाइगु, स्व.वैंगु,
पासापि सुं मदु। गुनुगुनु बदनामया मि छ्वैं च्वंगुला
यक्को दयधुक्कल। मांहि पितं बले दन्के ज्वीक हे छ्वल।
अज्ज आगंद्यो खू बलेला थुलितक बदनामया मि छ्वल
कि अभिगु पारवार हे व मी छ्वैं बनी थें जुल।

अखनु सुमां गुरुं थःम्हस्यां धाःयेतुं आगंद्यो गायब-
याना चिल। सकस्यां तंम्ह आगंद्यो मालेगु सुरू यात।
पूजा याइम्ह जक मखु, न्हापां निसें चाला नं बांमलाम्ह
जूगुलि सकस्यां सुमांगुरुंयात हे शंका यात। थकालिला
थःगु शका सुमांगुरुंया न्होने हे न्यक्कल। अबलेला सुमां
गुरुं मि जुल, थकाली नाप घोर घमासान चले जुल।
आखिरे सुमां गुरुंया छें तलासि कायगु निर्णय यात।
नैगु छें पुत्तु प्वीका स्वल। गन दै? खुं न खुयागु सामान
ल्हाते तै तै ला? द्यो ल्वीके हे मफु। सुमां गुरुं कन हे
धक्कु त्वःता पुतु पुतु हाला जुल—“माःसां म्वाःसा
बेइज्जत या: वै। इज्जत मदुला कतपिनि जक?” वास-
फवास या: वंपिनि भुयु चःति तिकि दन।

‘खुंया दाढी सिन्का’ धैयें तूं सुमांगुरुंया भुतुलीं
द्योया किकींपि छपां लुया वल। धाक, धक्कु
त्वःता च्वंम्ह सुमांगुरुंयात पाता कसे यात। स्वम्ह

प्यम्हम्यां च्वात। अले बल्ल अगुचिया दुर्ने द्यो पिहाँवल।
खैं पिहाँ बनकि थःगु हे बाहाया बेइज्जत ज्वी धका
सुमांचित ज्वंका मछवः, वरू बाहाल पितना हल।

खं न्हाक्व हे स्वथने धाःसां गुवले म्वथने के ?
समाजया चलन हे खः— प्रशंसा जूसा चिनक यायगु निन्दा
जूसा च मल्ला ल्वाक छ्याना तम्हकं यायगु। सुमां
गुरुंया कुकमंत धाक्व दुर्लै लः फैले जूये फैले जुल।
बहिदारया ज्या याना च्वंम्ह सुमांचित अनं गलहत्ति नका
हल। ज्या माः वन, तर ल्वीके मफु। थःगु आगंद्योने
लहः तःहाक याइम्ह छीगु द्यो न चोता याई धका ग्याना
जयमां पिस मुमांचित वाना हल। जयमां मन्त, दक्षिणा
मन्त। ध्येवा मदूगुलि भर्तीं स्वाहाने कुतका हल। सुमां
गुरुंया गन वने गन च्वने जुल।

लखे डुबे ज्वीव तिनि लाल कायगुया महन्व ध्वी।
थःत प्यखे तिरस्कार याःबले तिनि सुमां गुरुंया होस
दत, ‘हिरी’ गुणया महत्व थुल। समाजया डर गुलित माः
धेगु वं चाल।

धी नं ज्या ल्वीके मफया वै च्वंम्ह स्वनु तक्क द्या
ला.म्ह सुमांचिया पलाः हे छी मफुत, ध्वाक्क छमा.सिमा
वे प्यतुत। थःगु दुवंशा लुमंकु.लुमंकुं थ.गु.पामेया.प्लाय-
शिचत व भूल श्रीकारयायगु वं निर्णय यात। मांहि लुमना
वल। भिगु जीवन हनेगु वं निश्चय यात। मांहि सित
नं लितह्या बांलाक पालेयायगु पक्का यात। थःगु कुकम-
खना वाक्क वःम्ह सुमांगुरुं थःनुं सुकु सुकु ख्वल। वं
चाल—‘यदि जिके समाज खना लज्जा दूगु जूसा च्व
दुर्देशा ज्वी मखु खं’

- ववचाल -



धात्थेया ज्ञान

सागर रत्न शाक्य कक्षा ९ (भानु मा. विद्यालय)

छन्हु थज्यागु व दि बल
बबले सिद्धाधंमा मन हिल ।
व नि चान्हे सुथे दन
न्हावले वहे मने वन ॥

थारावक भूल छन्हु चान्हे
वं छगु खं ताल अन हे ।
संसारयात उद्धार यायगु खःसा
थ्व हे खः मोका दना वंसा ॥

दनावनेगु हे खं कोङ्खिना
लायकुली पिने छक दिना ।
आनन्द व शितल थासे
सिमाक्वे हे च्वने ध्याने ॥

एकान्त व सुनसान थासे
तपस्या च्वन न्हाईपुगु आशे ।
प्राप्त जुल बोधिज्ञान
सिद्धार्थ लाभयात धात्थेया ज्ञान ॥



जः व किच

अ. माधवी (शोलवती)

ज्वी मखु ज्वी मखु थ्व संसारे ।
क्षम्हा सिमा पाउयवं गूंनापं पाउं ॥

सबको सिमाय फल साःगु जूमा ।
नय्गु गबले कीगु छ्व तु ॥
पापु फल यदि मदुसा ।
वाकुगु फलया मू गन दे ? ॥
सागु व मसागु थ्व संसारे ।
मागु ख तुलना ग्रायत ॥

पाउगु फल वां छ्वे मदुसा ।
बूँइ साः तय्गु गन दे ? ॥

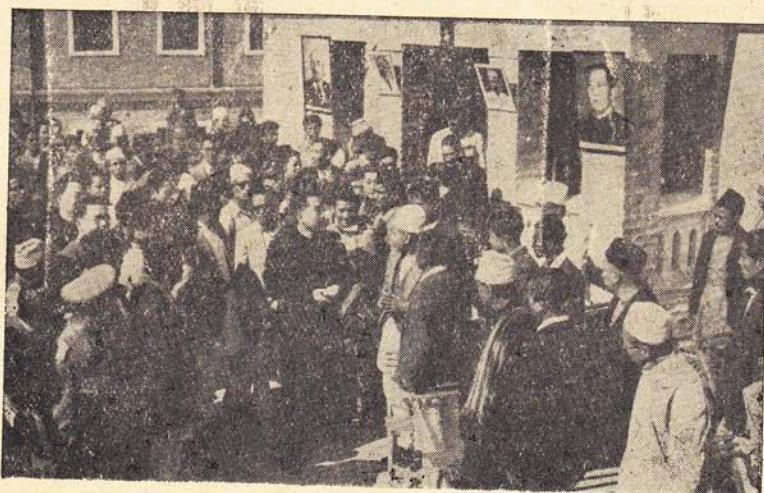
छगुहे जक रस जूमा ।
निग्र ध्यंगुया रस गये सि ? ॥
दिक्क चाय मत्य संसार वासि ।
साःगु जक नयत गन दे ? ॥
योसा नय्गु मयोसा उपेक्षा ।
की बुड़ व्यूगु हाँ मख्ना ? ॥

आनन्दकुटी विद्यापीठ स्तम्भ



आनन्दकुटी विद्यापीठलाई चिनियां सहयोग

शिडक— लक्ष्मी प्रसाद प्रसाई (आ. कु. वि.)

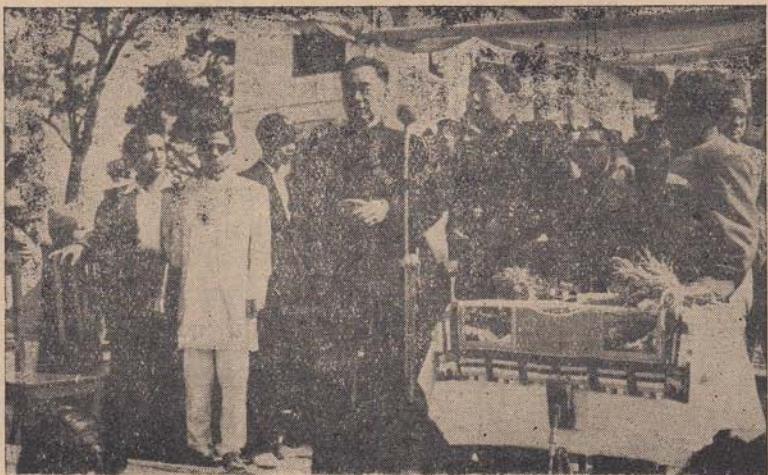


स्व. चाउ ऐन लाई आनन्दकुटीका शिक्षक र मित्रहरूका साथमा

नेपालको प्रसिद्ध ऐतिहासिक एवं धार्मिक स्थान स्वयंभुको उत्तरतिरको पहाडि पाखामा रहेको आनन्दकुटी विहारमा भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरको इच्छानुसार श्री नृसिंह बहादुर बज्राचार्यको प्रयासद्वारा एक रुखको फेदमा शुरू गरिएको आनन्दकुटी माध्यार्थिक विद्यालयले आज आपनो रजत जयन्ति मनाई सकेको छ ।

आज नेपाल अधिराज्यका साधन सुनभ विद्यालयहरू मध्ये आनन्दकुटी विद्यालय पनि एक मानिन्छ । आनन्दकुटी विहार चउरको रुखको फेदवाट शुरू भएको यो विद्यापीठमा आज ५० सौं रोपनी भूक्षेत्रमा साना ठूला २७ वटा भवनमा जम्मा १३० भन्दा बढता कोठाहरू छन् ।

खानेपानीको धेरै ठूलो समस्या भएको यस ठाउँमा आज आएर खाने पानीका धारा ३० र ५३ वटा भाडावर्तन भएको यस विद्यार्थीबाट शुरू भएको यस विद्यापीठमा आज आएर ४० जना भन्दा बढता शिक्षिका, शिक्षकहरू र ८०० विद्यार्थीहरू अध्यापन र अध्ययन कार्यमा कार्यरत छन् । त्यस मध्ये हाल ३२० विद्यार्थीहरू विद्यालयमा वस्तुन र बाँकी विद्यार्थीहरू र शिक्षकको आवत जावतको लागि ठूला र साना गरी ६१७ वटा मोटरको व्यवस्था गरिएकाछ । शुरू देखि नै अविद्यित रूपमा यस विद्यालयको सेवा गर्दै ब्राउनु भएका प्रधानाध्यापक श्री रत्न

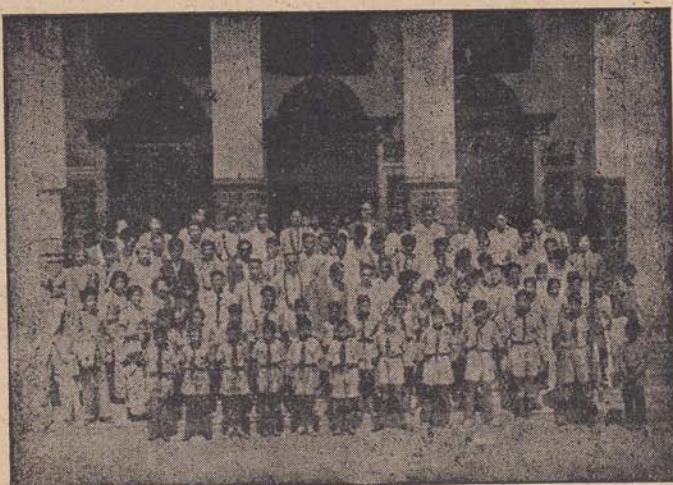


स्व चाउ आनन्दकुटीमा भाषण गर्दे हुनुहुन्छ ।

बहादुर बज्राचार्यको सङ्क्रयतामा यस विद्यालयले आफ्नो विकाश द्रुत गतिका साथ गरिरहेको छ । प्र. अ को सहायता-बाट आज एक छुटे आनन्दकुटी आवासीय कन्या विद्यापीठको स्थापना भईसकेको छ । यसरी विद्यालयको इतिहास कामक रूपमा अगाडि बढाउनको लागि मित्र राष्ट्रहरू खास गरी चिनियाँ बैद्ध संघबाट प्राप्त गरेको आधिक सहायत ले यस विद्यालयको विकाश गर्नको लागि निकै नै सहयोग पुर्याएकोछ ।

चाइनिज बुद्धिष्ठ एशोसियश-
नका उपाध्यक्ष श्री चाउ चु-पुको
यस विद्यालयका लागि पाचलाख
भा. रु. चांदा दिएको व्यहोरा
भएको जुलाई १८, १९६० को पत्र
परराष्ट्र मन्त्रालय मार्फत संस्थापक
भक्ष अमृतानन्दज्यूलाई प्राप्त
भएको थियो ।

सन २७।१०।१९६० मा श्री ५ को सरकार परराष्ट्र मन्त्रालयमा यस विद्यालयको निम्नि उपरोक्त भा. रु. ५ लाखको चेक काठमाडौं स्थित जनगण तन्त्र चीनका राजदूत महामहिम श्री चाग ची शी ले प्रदान गर्नु भएको थियो । यसरी ठूलो रकमबो सहायता दिई सद्भावना देखाएकोमा यस विद्यापीठ परिवारले चाइनिज बुद्धिष्ठ



चिनीया सांस्कृतिक प्रतिनिधि मण्डलका साथ आनन्दकुटी विद्यापीठका विद्यार्थीहरू

एशोसियशनलाई र त्यहाँका चिनियो जनता र सरकार प्राति समेत कृतज्ञताका साथ हार्दिक धन्यवाद प्रकट गन्यो ।

योजना अनुसार रु. ५५०००००- (पाच लाख पचपन्न हजार) रुपैया स्थायी विकासका लागि स्थायी विकास कोषमा जम्मा गर्ने निर्णय अनुसार कसैले पनि तासन नपाउने गरी सो रकम मुद्देत खातामा गरिएको छ । त्यसबाट आउने व्याज यस विद्यालयको विकास कार्यमा लगाइन्छ ।

त्यसेवेला स्थायी कोषमा राखेर बचेको रुपैयाबाट योजना अनुसार ३ तीन बटा भवनहरू बनाइएको थियो । २०१९ शैक्षिक सत्र सम्म आवश्यक फर्निचर तयार गरेर १५० जना सम्म विद्यार्थीलाई शिक्षा प्रदान गर्ने भौतिक व्यवस्था तयार गरिएको थियो । यसरी विद्यालयको

विकाश गर्नेको लागि चिनीया सहयोगले सालै पिच्छे महत्त्व पूऱ्याएको छ ।

अर्को स्मरणीय कुरा के छ भने सन १९५७ मा जनवादी गणतन्त्र चीनका प्रधान मन्त्री श्री चाउ-एन-लाई यस विद्यालयमा आउनु हुँदा २०,००० बीस हजार रुपैया प्रदान गर्नु भएको थियो । अनि केहि बर्वं पछि जब चिनिया सांस्कृतिक प्रतिनिधि मण्डल सर्वं प्रथम नेपालमा आयो त्यस बेला यस विद्यार्थीठका विद्यार्थीहरूले पनि नेपालको लोक लयमा गीत गाउन थाले ।

नेपार चुङ्गो योइ हाउ बाडस्वी
अर्थात
नेपाल चीन मैत्री जिन्दावाद



आनन्दकुटी विद्यापीठ मा० विद्यालय आवासीय माध्यामिक विद्यालय

स्वयम्भू, काठमाडौं

मिति २०३६।९।८ मा

प्रिय अभिभावकज्यू,

यस शैक्षिक सत्रको वार्षिक परिक्षा समाप्त गरी तपाईंको विद्यार्थी मीन पचासको विदामा घर आएको छ । वार्षिक परिक्षाको नतिजा पत्र यही २०३६ पौष १९ गते दिनको २ बजे वितरण गरिने छ । यहाँको हुलाको व्यवस्था त्यातिको भरपर्दो नभएकोले आफ्नो विद्यार्थीको परीक्षा नतिजा पत्र तपाईं स्वयं अथवा तपाईंको विद्यार्थी अथवा तपाईंको पत्रसाथ अरु कुनै व्यक्तिलाई लिन पठाई दिन हुन अनुरोध छ ।

विद्यालय २०३६ साल फाल्गुण १ गते पुनः खोल्ने छ

र आफ्नो विद्यार्थीलाई विद्यालय खोलेको दिन देखि नै विद्यालयमा उपस्थित गराई दिन हुन अनुरोध छ ।

आगामी शैक्षिक सत्र देखि विद्यार्थीहरूको सर्वांगीन विकाशको लागि केहि प्रभावकारी व्यवस्थाहरू मिलाइन लागेका छौं जस्को लागि बढी शैक्षिक र भौतिक सहुलियतहरू बढी जनशक्ति बढी प्रशासकीय दक्षता र बढी श्रोतहरूको आवश्यकता पर्दछ । यसरी विद्यार्थीहरूको सर्वांगीन विकाश गर्ने लक्ष प्राप्त गर्न बढी आर्थिक आवश्यकता पनि पर्दछ । आर्थिक आम्दानीको भ्रोत नै विद्यार्थी

हरूबाट उठ्ने शुल्कहरू नै मुख्य भएकोले आगामी शैक्षिक वर्ष देखि शुल्कहरूमा केहो बढि गरिएको छ ।

यसरी शुल्कहरूमा बढि गर्नु पर्ने अरु मुख्य कारण-

हरूमध्ये शिक्षक तथा कर्मचारीहरूको संचयकोष निम्ति विद्यालयले पनि रकम थपी दिनु पर्ने भएकोले पनि हो ।

आगामी शैक्षिक सत्रको निम्ति विद्यार्थीहरू सग लिईने शुल्कहरू

	साबिक	बढि	जम्मा
क) कक्षा १-३ सम्मलाई मासिक शुल्क र अतिरिक्त शुल्क रु.	२५/-	१०/-	३५/-
ख) कक्षा ४-७ " " " "	३०/-	१०/-	४०/-
ग) कक्षा ८-१० " " " "	४०/-	१०/-	५०/-
घ) खाना शुल्क र अतिरिक्त खाना शुल्क	२१५/-	२०/-	२३५/-
ङ) छात्रावास शुल्क	४५/-	-	४५/-
च) पुस्तकालय र खेलकूद आवासीय र दिवा छात्रहरूलाई ५/- १/- = ६/- २/- १/- = ३/-	६/-	३/-	९/-
छ) परीक्षा शुल्क कक्षा १-३ सम्मको प्रत्येक त्रैमासिक र बार्षिक	४/-	१/-	५/-
" " " ४-७ " " " "	७/-	१/-	८/-
" " " ८-१० " " " "	१०/-	२/-	१२/-
ज) बस भाडा	४५/-	-	४५/-
झ) आवासीय विद्यार्थी संग वर्षमा एक पटक लिने शुल्कहरू			
अ) प्रत्येक शैक्षिक वर्षको शुरूमा मेन्टेनेस निम्ति प्रत्येक आवासीय विद्यार्थीहरू संग मेन्टेनेस निम्ति रु. ७५/-			
आ) दिवा विद्यार्थी संग मेन्टेनेसको निम्ति रु.			२५/-
ब) औषधि उपचार र विद्यालय भाडा बत्तन खात इत्यादि प्रयोग बापत रु.			७५/-
ट) केश कटाई, लुगा घुवाई इत्यादि रु.			७५/-

यसको अतिरिक्त शैक्षिक वर्षको शुरूमा लिईने बार्षिक शुल्कहरू र परीक्षा शुल्कहरू अलग लिईने छ । यस विषयमा विशेष जानकारी संलग्न परिपत्रबाट अवगत गर्न हुन अनुरोध छ ।

तपाईंहरूलाई विवित भएको कुरा हो । प्रत्येक विद्यार्थीबाट उठको शुल्कहरू र यस विद्यालयको बैंकमा रहेको

मुद्रित रकमबाट प्राप्त हुने व्याज रकम पनि विद्यार्थी हित र बिद्यार्थीलाई बढी सहुलियतको निम्ति खर्च गरिन्छ । तसर्थे यहाँका विद्यार्थीहरू बढी सहुलियत पाउदछन भन्नु अत्युक्त नहोला ।

आगामी शैक्षिक सत्र देखि विद्यार्थीहरूको गुणात्मक शिक्षा र अपेक्षित चरित्र निर्माणको लक्ष्य प्राप्तिरित तपाईं

अभिभावकज्यूबाट पनि सहयोगको आशा हामीले राखेका छौं यस विद्यालयको अध्ययन अध्यापन गतिविधि आफ्नो विद्यार्थीको अभ्यास पुस्तिका बरोबर हेर्नु भई आफ्नो प्रतिक्रिया यस विद्यालयलाई दिनु भएर, यहाँको परिपत्रमा उल्लेखित विद्यार्थीलाई चाहिने सरसामान यस विद्यालय पोशाकहरू सबै पुरा जुटाई दिनु भएर, विद्यार्थीहरू नियमित रूपमा विद्यालयमा आएको छ छैन बीच बीचमा चेक गर्नु भएर, विद्यार्थीको बारे यहाँबाट पठाएको पत्र अथवा मौखिक बद्धरमा विशेष अभिरूचि लिई दिनु भई सो अनुसार कार्य गरि दिनु भएर, अनावश्यक रूपले विद्यार्थीलाई घर नबोलाई दिनु भएर, विद्यार्थीको आचरण

र स्यास्थ्यबारे विद्यालयलाई केहि कुरा भन्नु पर्ने छ भने विना संकोच भनी दिनु भएर, विद्यार्थीबारे छलफके गर्न यहाँबाट बोलाएको बेलामा तपाईं पाल्नु भएर, तपाईंको विद्यार्थीमा गुणात्मक शिक्षाको विकाश गर्ने र राम्रो बरिक्र निर्माण गर्ने तपाईं हामीलाई सहयोग गर्नु सक्नु दुःख ।

विद्यार्थीको सर्वांगीण विकाश गर्ने प्रक्रयामा शिक्षक तथा अभिभावक दुबैको उत्तीकै महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ । तसर्थ हामीलाई तपाईंको सदैव सहयोगको आशा राख्दछौं । अह नियमालीको लागि विद्यापीठमा सम्पर्क राख्नु होला ।

प्रधानाध्यापक

आनन्द कुटी विद्यापीठ

आवासीय माध्यामिक विद्यालय स्वयम्भू, काठमाडौं

आनन्द भूमिया आजिवन ग्राहकया धलः

ससीद नं

- १६७. श्री दिव्य रत्न बज्जाचार्य ११/७९३ झवाबहा, थंहिति
- १८५. श्री तेज मुनि शाक्य ८/२९२ फसिकेव
- २६६. श्री कंठ मान तुलाधर असं किसी छवाखा
- २७४. श्री जुजु भाई " ते बहा
- २७५ " त्रैलोक्य रत्न " जगत ट्रैडर्स, इन्द चोक
- ३५० " मोति लाल सिल्पकार उड काभिग इण्डस्ट्रीज प्रा. लि. पाटन औद्योगिक क्षेत्र पाटन
- ४८१ " गणेश बहादुर राजकिणिकार, कृष्ण पाउरोटी भण्डार कमल पोखरी
- ४९२ " सिद्धधन तुलाधर ग्राण्ड उल सेन्टर किसी छवाखा
- ४९३ " मय्जु चम्पावति वनिया इतुं बहाल

- ६०० " प्रेम नारायण मानेधर कमलाञ्छि
- ६०१ " भक्तीलाल श्रेष्ठ केल टोल तपुली पसः
- ६३४ " वेखा रत्न सिखीकार ते बहा
- ८५२ " मनोज मानेधर दिल्ली बजार मैति चौर
- ८५५ " स्याम कृष्ण मानेधर १७/१७४ नयाँ बजार
- ८५६ " वेखा नारायण " ११/११८ कमलाञ्छि
- ८६५ " सानु नारायण " ५/९३ न्हुसा
- ९३२ " भिक्षु विमलानन्द महा चत्य विहार, टक्सार पाल्पा
- ९६७ " तेज बहादुर शाक्य विशुलि
- १०५८ " जगत राज शाक्य ६३, महाबौद्ध ल. पु. ६
- १११७ " द्रव्य रत्न तुलाधर भोताहिहि
- १२६७ " हिरा रत्न स्थापीत १४/८९ यठखा

१२७३	श्री पूर्ण काजी तुलाधर भोटाहिति	क्युरियो पसल
१११५	" इच्छा हृष्ट बज्जाचार्य ६/४ जुद्ध सडक	१३३८ श्री जगदिश प्रशाद सिकोरिया, C/O सुप्रिम फर्मा-
१११६	" भाई काजी रञ्जीत मजिपा	स्युटिकल लखरोटरिज, रक्सील
१०१३	" न्हुच्छे बहादुर बज्जाचार्य बुद्ध गाडेन, किंडोल	१३३९ " हरिनारायण मानन्धर, १०/१४४ भोटाहिति
१३२६	" विरेन्द्र भक्त श्रेष्ठ ९/५०९, इन्द्र चोक,	१३४७ " टंकराज दलि मर्हिति
१३२७	" प्रेम कृष्ण मानन्धर टंकश्वर ताहाचल	१३४७ " द्वारिका प्रशाद मानन्धर, १४/३०९, क्याम्प
१३२८	" रत्न देवी स्थापित १२/५५, थायमदु	होटल मर्हिति
१३२९	" विश्व नाथ जाजोडिया, पो. वा. न. ६२६, काठमाडौं	१२३६ भिक्ष अनिरुद्ध महास्थविर, लुम्बिनी बुद्ध विहार
१३३०	" सानु भाई मानन्धर ९/३९८, खिउलं, थायमदु	लुम्बिनी
१३३१	श्रीमति दुर्गा देवी रेग्मी C/O क्याम्प होटल, मर्हिति	२०३८ श्री राज मान उपासक, मखं गल्ली,
१३३२	" शोभा मानन्धर, विर्ता बजार, विरगञ्ज	२०५० " तीर्थ नारायण मानन्धर, ११/३० कमलालि
१३३३	श्री सत्य नारायण मानन्धर, पो. वा. न. २३ "	६४५ श्री वाबु काजी प.माय शाक्य, नाग बहा कुटि बहा
१३३४	" द्वारिका प्रशाद सिकोरिया " नं २५ "	१४०९ " धर्म बहादुर धाख्वा, कृष्णा गल्ली, यन धाख्वा, यल
१३३५	" सरदार रविन्द्र सिं C/O गजेन्द्र अटोमोटोइल,	" श्री सानुरत्न स्थापित, कृष्टल होटल, शुक्रपय
	आदशं नगर, विरगञ्ज	" श्रीमति लक्ष्मी शोभा स्थापित ज्याठा छस्या बहा
१३३६	" स्याम लाल सिराका आदशं नगर, विरगञ्ज	" लक्ष्मी हेरा स्थापित सिद्धार्थ होटल दर्वारमार्ग
१३३७	" द्वारिका दास मानन्धर, १४/३८८, मर्हिति	" सुश्री रजनी शोभा स्थापित न्यु कृष्टल होटल पोखरा

॥०॥८॥

आनन्दकुटी विहारे वर्षावास जोछिया भन्तेपिन्त भोजन दान याना दीर्घि दातार्घि

बोधिरत्न शाक्य,	त्रिशूली	विरति अनागरिका,	किंडोल
पुनकाजी तुलाधर,	भोटातिटी	सुजाता अनागरिका,	किंडोल
भाईकाजी उपासक,	मजिपात	हरि, जानबहादुर	बागबजार
न्हुच्छे बहादुर बज्जाचार्य,	किंडोल	रत्न बहादुर कृष्ण माया,	बाग बजार
देवमाया शाक्य,	खास्ती	भाई दाइ	तेबहा,
संघमिता अनागरिका	किंडोल	पन्ना देवी,	चिकंमुगल
कर्कटमान तुलाधर,	असं किसी ढोका	तीर्थ मुनि शाक्य	केलटोल

शेर मान,		तीर्थ नारायण मानन्धर	कमलाष्ठि
पंचबहादूर	चिकमुगल	विजय भाई शाक्य,	केलटोल
बिशाखा अनगारिका	किण्डोल	रत्न बहादुर माली	भुजिबहा
दुर्गा देवी,		सुगत दास मानन्धर	भुइख्यो
नानी छोरी,		गणबहाया परियति पुच,	गणबहा
सूर्यमाया		नानी शोभा,	छोळे
धर्मबीर शाक्य	असन	इन्द्रकमल तुलाधर	असंकिसि ढोका
बेखारत्न उपासक	तेबहा	लोक दशन	कमलादि
चैन बहादुर राजभण्डारी	थैंहिति	दानमाया शाक्य	भिमसेन थान
बुद्धरत्न तुलाधर	तंलाछि	सिद्धि बहादुर	क्षेत्रपाठी
हेरामानसि	तेकु	नानि माया, हेरादेवि	
सुमित्रा अनगारिका,	किण्डोल	मान रत्न	थायमदु
श्री राम,	मजिपात	गीता तुलाधर	असं
बेखानारायण मानन्धर,	कोनात्वा	अष्ट माया	बागबजार
सरस्वती दास,	बालाजु	बड़ीमाया मानन्धर	कमलादि
मथुरा मानन्धर	चसांद	सुमित्रा श्रेष्ठ	धोबि चौर
चन्द्र बहादुर	चसांद	चैत्यराज मानन्धर	भोटाहिटि
चतुर मान		सुन्दरी माया शाक्य	नया सडक
आशामदु व बद्रिमाया	बागबजार	मादल चर्म होटल	बाग बजार
रत्नदेवी	क्वाबहा	हर्ष बहादुर मानन्धर	चसांद
गणेश माया	पुतली सडक	यसोधरा अनगारिका	किण्डोल
न्हुळे नारां मानन्धर	भुइख्यो	उत्तरा अनगारिका	किण्डोल
राधिका देवी मानन्धर	मख	जगत रत्न तुलाधर	तंलाछि
दान शौला अनगारिका	किण्डोल	त्रीरत्न उपासक	असं
मैणु लक्ष्मी,	तेंग	मछरी	बागबजार
भक्तलाल	खिचापुखु	कृष्ण बहादुर	पाँगा
नाति गुरुजु	फसिकेब	तुल्सी माया धोबिनि	धिमेलोहं
मणिरत्न तुलाधर	अस	तेज शोभा तुलाधर,	पसननी
सुशीला प्रधान	थैंहिटि	धर्मकीर्ति पुचः	असन
		दानरत्न बज्जाचाया,	श्रीःघ त्वा

बौद्ध गतिबिधि

१२ वर्षे सम्यक धर्म सम्पन्न

बुद्धवर्ष २५२३ अर्थात् २०३६ माघ १ गते नेपाली बौद्ध तथा सांस्कृतिक परम्परामा सबै भन्दा ठूलो मानिएको १२ वर्षे सम्यक पूजाका अवसरमा स्वयम्भू भूइखेलमा भगवान बुद्ध दीपकर बुद्ध तथा अन्य देव देवताहरू सहित राजालाई देव अवतार मानी पूजा गर्ने चलन छ ।

उक्त अवसरमा स्थानीय भूइखेलको सम्यक मण्डपमा विशेष रूपमा निमित राजसिंहासनमा सम्यक धर्म परिवारहरूले बौद्ध परम्परा अनुसार श्रद्धा एवं भक्ति पूर्वक श्री ५ महाराजाधिराज सरकारको पूजा अर्चना गरे । सो अवसरमा श्री ५ बडा महारानी सरकारको पनि पूजा अर्चना गरियो ।

यस अविश्वासी ५ महाराजाधिराज सरकार भूइखेलमा सवारी होइविसन्दा ३ जना थकाली दुइ थकालीका अतिरिक्त पञ्च कन्या तथा सम्यक गुठियारहरूले लावा, अक्षता फूलमाला धूपदीपले भक्ति पूर्वक स्वागत गरी विशेष रूपमा सजाइएको काठको मण्डपमा सवारी चलाएका थिए ।

मौसुक सरकारका जुनाफमा पूर्णरूप बज्राचार्य राजाको महत्व उल्लेखित दान पत्र पनि चढाउनु भयो ।

श्री ५ वीरेन्द्र वीर विक्रम शाह सरकारका जुनाफमा वयो बूद्ध गुठियार श्री जोगसिन्दकारले आफैले निर्माण गर्नु भयको दीपकर बुद्धको काठको मूर्ति चढाउनु भएको

थकाली द्वारा चढाइको सम्यक भोजन ग्रहण गरिबक्सेको थियो ।

पुस ३० गते सांझ हनुमान ढोकामा राखेका स्वयम्भू मूल भगवान दीपकर बुद्धहरूका मूर्तिहरू भूइखेलमा लिंगिदा बाटामा डल्लु बजारदेखि भूइखेल सम्म स्वागत द्वार र द्वजा पताका सजाइएका थिए ।

सम्यक पूजाको क्रममा हजारौ मानिसहरूलाई सम्यक भोजन गराइएको थियो ।

भूइखेल चउर, स्वयम्भू ढाँडामा उक्त १२ वर्षे सम्यक पूजा मेला हेतु हजारौ हजार नर नारी अनुशासित ढंगमा एवं शान्त मूद्रामा मेला भएका थिए र त्यहाँ ठूला राष्ट्रिय पर्वको जस्तो उल्लास तथा उमंगको वातावरण व्याप्त देखिन्थयो ।

चर्चा

काठमाडौं बाहिर पहारी इलाका बाट आएका दर्शकहरूको बीचमा कुरा चलेको थियो । यत्रो ठूलो संख्या भेला भएको बौद्ध समारोहमा कस्तो शान्त वातावरण ! हाम्रो राजाको पनि कस्तो भक्तिपूर्वक सम्मान ! श्री ५ महाराज धिराज सरकार पनि बौद्ध होइवक्स्यो । काठमाडौं त बौद्धहरूको राज्य पो रहेछ । बौद्धहरूले पनि हाम्रो राजालाई बौद्ध अवतार नै मानेर भक्तिपूर्वक अर्चना गर्दै रहेछ भन्ने चर्चा भएको थियो ।

युरोपियन पर्यटकहरूमा चर्चा भयो । How wonderful Nepal ! How unity between Hindu and Buddhist in Nepal.

अर्को चर्चा

१२ वर्षे सम्यक पूजामा श्री ५ महाराजाधिराज

राजाधिराज सरकारबाट सम्यक पूजा
र, देव देवताहरू सहित मौसुकमा गुठीको

सरकारको सवारी फिर बक्सेको हुँदा, भूइखेलको सुधार पोखरीको जीर्णोधार र वर्षादमा हिलोले भरिने जनपथ बाटोको नयाँ जीवन भएको खुशीको कुराहो भनी स्थानीय जनतामा चर्चा छ ।

यस्तो पनि चर्चा छ विजेश्वरी सम्म दशैमा श्री ५ को सवारी हुने हुँदा बाटोको भाग्य खुलेको छ, मतलब पीच भइ सकेको छ । तर जनता माग विजेश्वरी देखि भूइखेल सम्मको बाटो नराङ्गो अवस्थामा छ । एकत्री ग्राउंडल भइ सकेको थियो तर रोलि र पीच नभएको हुँदा स्वयम्भू दर्शनार्थी र अरू परिक्लूलाई असुविधा भइरहेको छ । यतातिर यातायात मंत्रालयको ध्यान गए हुन्थ्यो ।

अन्तर्राष्ट्रीय बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

भारतको नवनालन्दाविहारको आयोजनामा दोस्रो अन्तर्राष्ट्रीय बौद्ध अध्ययन गोष्ठी गत जनवरी १७, १८, १९, मा भव्यरूपमा सम्पन्न भएको समाचार छ । उक्त गोष्ठीमा निम्नलिखित देशहरूको प्रतिनिधिले भागलिएका थिए नेपाल, भारत, बंगलादेश, अमेरिका, फ्रान्स, अष्ट्रेलिया, प. जर्मनी, नोर्वे, क्यानडा, थाइलैण्ड, बेलजियम, बेलायत, कोरिया, जापान, हाङ्गकोझ. श्रीलंका, स्वीतजर्ल्याण्ड, इटाली, अर्जेन्टिना, इसराइल, ताइवान

उक्त अन्तर्राष्ट्रीय गोष्ठीमा नेपालको तर्फबाट भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरले भाग लिनु भएको थियो ।

मिलापुन्ही

बुद्धवर्ष २५२३ मिलापुन्ही पुस १८ गते खुनु सदां थे आनन्दकुटी विहारे सुध निसे स्वयम्भू ज्ञानमाला भजन भिक्षु धर्मवंश पाखे शोल प्रदान व भिक्षु मैत्री पाखे बुद्ध पूजा अले उपदेश कार्यक्रम चाँत कं सम्पन्न जूग समाचार दु ।

आनन्दभूमियात चन्दा

नेपाल सम्बत ११०० पोहेलागा चतुर्दसि खुनु न्ये खुद (५६) फुना न्ये न्हैदै क्यांगु लसताय “आनन्द भूमि” पत्रिका न्ह्याबले सुभाय ल्हाना पिहाँ वया च्वनीगु स्वय दयमा धका कामनायासै श्री सम्यक रत्न वज्ञाचार्य आनन्द भूमियात रु. १०।— चन्दा तया विज्यात ।

थथे हे मेमे पिसं न जन्मदिया उपलक्षे व सीपिनि नामं न आनन्द भूमि यात आर्थिक गुहाली विया दिल, विज्यात धासा आनन्द भूमि विसि धया छिकपिनि न्ह्योने दना च्वनी ।

(सम्पादक)

श्रीघःले बुद्ध पूजा

धर्मकीर्ति विहारपाखे थाय थासे जुया च्वांगु कथं बुद्धवर्ष २५२३ पुस २१ गते श्रीघ विहारे बुद्ध पूजा पुण्यकार्य सम्पन्न जुल । उक्त अवसरे न्हापा श्रीघ ज्ञानमाला भजन मण्डल पाखे ज्ञानमाला भजन जुल । शीलप्रार्थना लिपा धर्मवती धर्मा चरिय पाखे स्वागत याना धया विज्यात थःम्हं यानागु भिगु छागु जक की ल्यू ल्पू वइ । मन यात भि थाय क्वातुक थातं तया तेगु यात ध्यान धाइ ।

अनं लिपा बुद्ध पूजाया विश्लेषणयाना सत्पुरुष धर्मया खैं कना भिक्षु अश्वघोष बुद्ध पूजायाका विज्यात ।

अन्ते श्री बरदेश मानन्धरं धन्यवाद विइ धुङ्का कार्यक्रम कोचाल ।

हेराथकुँया नामं बुद्धपूजा

बुद्ध वर्ष २५२३ पुस १५ गते खुनु हेराथकुँ उपासिका थ र ससार तोता दिवंगत जुल । हेराथकुँ उपासिका छम्ह पुलांम्ह प्रलयाम्ह उपासिका खः । वस्त्रोलं थः याक म्हाय्

गणेशमाया शाक्य यात बुद्धशासनया लागी त्याग यात ।
व महायमचा वर्माय वता म्हासु वरः पुना धम्मवतीया
त म विद्यासेका वया धर्म प्रचार याना च्वन ।

वसपोल हेगथकुंया नामं श्व हे २०३६ पुम २८ गते
कायपि धनकाजी शाक्य, मानकाजी शाक्य हेराकाजी शाक्य
मानिकाजी शाक्य व धम्मवती अनगारिकापिं धर्मकीर्ण
विहारे बुद्धपूजा याना भिक्षु सधब अनगारिका पित्त
भोजन तथा उपासक उपासिकापित्त जलपान याका
पुण्यतीता किल । भिक्षु महानाम पाखे पंव शील प्रदान
ज्वी धु का भिक्षु अश्वघोष बुद्ध पूजयाका विजयाय धु का
दक्षिके थकालिम्ह भिक्षु प्रजानन्द महास्थविरं उपदेश
विद्या दिवंगत हेरायकुंया धार्मिक भ्रद्धाया महिमा चवी
याना विजयात । अन्ते बुद्धपूजः व दानया पुण्य दिवंगत
हेरायकुंलुमका पुण्य नुमोदन याना कार्यक्रम सिधल ।

पोखराय महापरित्राण

बुद्धवर्ष २५२३ पुम १८ गते पोखरा मोर्टाय टोक
दिवंगत श्रीमति सन्तलक्ष्मी बुद्धाचार्य नामं धी दिल्लीमान
बुद्धाचार्य कायपि चेतमान, तुलामान, पुल्करमान, अग्नाक
मान बुद्धाचार्य तथा म्हायपि तुल्सीमाया, हीरामाया,
भुवनेश्वरी, पञ्चमाया, महालक्ष्मी पितिगु भिक्षु संघर खं
थ्रद्धा महापरित्राण सम्पन्न जल ।

२०३६ पुम १७ १०, १० गते स्वन्हु यंक धार्मिक
कायक्रम निम्न लिखित भिक्षुपिं धर्मदेशनाय भाग नया
विजयात । भिक्षु शाक्यानन्द, भिक्षु मुद्रोद्विनन्द, भिक्षु
प्रजाराश्म, भिक्षु चून्द, भिक्षु अश्वघोष, भिक्षु कुमार
कायपि ।

महापरित्राणयाय न्ह्यो बुद्धमूर्ति व महापरित्राण सफु
पोखरा बजार परिक्रमा जुल । स्वानीय ज्ञानमाला भजन
नं जुल ।

भिक्षु असूतानन्द द्वारा सम्पादित बौद्ध साहित्यक्रा असूत्य राज्यकाल

		भाग १	७।-	(पृ. ५०४)
१)	बुद्धकालीन ब्राह्मण अप्राप्य	"	८/-	(पृ. ५८१)
२)	बुद्धकालीन गृहस्थीहरू	"	१०/-	(पृ. ६६५)
३)	बुद्धकालीन राजपरिवार	"	८/-	(पृ. ५५६)
४)	बुद्धकालीन महिलाहरू	"	१६/-	(पृ. ७६६)
५)	बुद्धकालीन परिव्राजकहरू	"	६/-	(पृ. ३७८)
६)	बुद्धकालीन श्रावक-चरित	"	२२/-	(पृ. १००६)
७)	बुद्धकालीन श्राविका-चरित	"	१८/-	(पृ. ६६८)
८)	बुद्धकालीन ब्रह्मादिदेव	"	१०/-	(पृ. ३८२)
९)	बुद्धकालीन प्रेतकथा	"	१२/-	(पृ. ४०८)
१०)	बुद्धकालीन विमानकथा	"	५/-	
११)	बुद्धकालीन ग्रन्थहरूको विषय सूची		१५/-	(पृ. ५४३)
१२)	बुद्धकालीन ब्राह्मण भाग-२		१७/-	(पृ. ६१७)
१३)	बुद्धकालीन ब्राह्मण भाग-३		१५/-	(पृ. ६२८)
१४)	बुद्धकालीन गृहस्थी भाग-२		१७/-	(पृ. ६२४)
१५)	बुद्धकालीन गृहस्थी भाग-३		१०/-	
१६)	जातक संग्रह भाग-१		८/-	
१७)	जातक संग्रह भाग-२			

यो पुस्तक पाइने ठेगाना : आनन्दकुटी, स्वयम्भु,

हेराकाजी सुइका, नामवहा ललितपुर

व्यवस्थापक : भिक्षु महानाम, प्रकाशक: आनन्दकुटी विहार गुठी, स्वयम्भु, नेपाल । १४८२०

सुद्रक: शाक्य प्रेस, ओम्ब्रहालटोल, काठमाडौं । फोन नं० १३६०४